

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΗΦΙΣΙΑΣ ΑΓΙΑΡΟΥΣΙΟΥ ΚΑΙ ΩΡΩΠΟΥ
«**ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ**»

ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ
ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΠΑΥΛΟΥ ΠΕΝΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

www.agioiapistoloi.gr e-mail: agioi.apostoloi@gmail.com

τηλ. 210 8027738

ΚΥΡΙΑΚΗ 18 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2015. Κ' ΛΟΥΚΑ

Λουκά Του Αποστόλου και Ευαγγελιστού, Μαρτῦρος Του Ἱεροντος.
ἔτος 8^ον Τεύχος 359

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΛΟΥΚΑΣ Ο

ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗΣ

Ο Άγιος Λουκάς ο Ευαγγελιστής καταγόταν από την Αντιόχεια της Συρίας και η εθνικότητα του ήταν Ελληνική. Είναι ο συγγραφέας του ομώνυμου Ευαγγελίου και των Πράξεων των Αποστόλων, βιβλία τα οποία περιλαμβάνονται στην Αγία Γραφή.

Ήταν γιατρός στο επάγγελμα (Κολ. 4,14), όμως γνώριζε πολύ καλά τη ζωγραφική τέχνη. Μάλιστα σε αυτόν αποδίδονται οι πρώτες εικόνες της Θεοτόκου με τον Ιησού Χριστό βρέφος στην αγκαλιά της (μία υπάρχει μέχρι σήμερα στη Μονή του Μεγάλου Σπηλαίου), καθώς και αυτές των Αποστόλων Πέτρου και Παύλου.

Ο Λουκάς είναι ο μοναδικός ευαγγελιστής ο οποίος υπήρξε εθνικός, και αυτό συνάγεται από το γεγονός ότι μνημονεύεται στο Κολ. 4,10-11 ξεχωριστά από τους άνδρες της περιτομής, δηλαδή τους Ιουδαίους. Ο Λουκάς αναφέρεται ονομαστικά τρεις φορές στη Καινή Διαθήκη και είναι λίγα τα στοιχεία που υπάρχουν για το πρόσωπό του.

Ο Λουκάς δεν ήταν αυτόπτης μάρτυρας των όσων είπε και έκανε ο Ιησούς (Λουκ. 1,1-4), αν και αυτό δεν αποκλείει την πιθανότητα να ήταν ένας από τους ακολούθους του Ιησού. Μερικοί υποστηρίζουν ότι ήταν ένας από τους εβδομήντα μαθητές που ο Κύριος απέστειλε (Λουκ. 10,1). Κάποιοι άλλοι, πως ήταν από τους Έλληνες που ζήτησαν να δουν τον Κύριο (Ιω. 12,20-21).

Ο Λουκάς υπήρξε στενός συνεργάτης του Παύλου και τον συνόδευσε σε πολλές από τις περιόδους του. Στη χριστιανική πίστη κατηχήθηκε από τον ίδιο τον Παύλο και έκτοτε αφοσιώθηκε στο κήρυγμα του Ευαγγελίου.

Από το πρώτο πληθυντικό που χρησιμοποιεί στο βιβλίο των Πράξεων, συμπεραίνεται ότι συνόδευσε τον Παύλο στη Τρωάδα, πήγε μαζί του στη Μακεδονία και έπειτα μέχρι τους Φιλίππους (Πράξ. 16,10-12). Δεν έμεινε

όμως μαζί του αλλά εγκατέλειψε την πόλη, γιατί χρησιμοποιεί τρίτο πληθυντικό πρόσωπο (Πράξ. 16,25-17,1).

Επτά περίπου χρόνια αργότερα, όταν ο Παύλος πήγε από τους Φιλίππους στην Ιερουσαλήμ, ο Λουκάς τον ακολούθησε και πάλι (Πράξ. 20,6-21,18), καθώς επίσης και στη Ρώμη (Πράξ. 27,1). Ήταν συνεπιβάτης με τον Παύλο στο πλοίο που ναυάγησε (Πράξ. 28,2) και έφτασε μαζί του στις Συρακούσες και τους Ποτιόλους (Πράξ. 28,12-26). Σύμφωνα με τις επιστολές του Παύλου ήταν συνοδός του μέχρι το τέλος της πρώτης φυλακίσεώς του (Κολ. 4,14. Φιλήμ. εδ. 24), καθώς και κατά τη δεύτερη λίγο πριν το τέλος του Παύλου (Β' Τιμ. 4,11).

Ο Παύλος τον χαρακτηρίζει "αγαπητό" (Κολ. 4,14) και ως το "μόνο πιστό συνεργάτη του" (Β' Τιμ. 4,11). Ο Λουκάς παρέμεινε πιστός και αφοσιωμένος στον Παύλο, μέχρι το τέλος της ζωής του Αποστόλου. Το όνομα του Λουκά μνημονεύει ο Παύλος στις επιστολές της αιχμαλωσίας Προς Κολοσσαείς (4,14) και Προς Φιλήμονα (24). Στην Β' επιστολή προς Τιμόθεον, ο Λουκάς αναφέρεται ως ο μόνος εναπομείνας κοντά στον υπερεξηκονταετή Απόστολο, γεγονός που φανερώνει και τον μεταξύ τους δεσμό. Ο Λουκάς ως ιατρός θα ήταν αναμφίβολα χρησιμότερος συνοδός για τον Παύλο στις περιοδείες του. Μια περιεκτική μαρτυρία για τον Λουκά, μας παραδίδει ο λεγόμενος αντιμαρκιωντικός πρόλογος στο Κατά Λουκάν Ευαγγέλιον (160-180 μ.Χ), "Εστιν ο Λουκάς Αντιοχεύς Σύρος, ιατρός τη τέχνη, μαθητής αποστόλων γενόμενος καί ύστερον Παυλω παρακολουθησας μέχρις του μαρτυρίου αυτού, δουλεύσας τω κυριω άπερισπαστως. Αγύνας, άτεκνος, ετών ογδοήκοντα τεσσάρων εκοιμήθη εν τη Βοιωτία, πλήρης πνεύματος αγίου".

Ο Λουκάς είναι ο συγγραφέας του τρίτου Ευαγγελίου και των Πράξεων Αποστόλων. Η μαρτυρία αυτή ανάγεται στον Ειρηναίο, κατά την ιστορική πληροφορία του Ευσεβίου, "Ο Λουκάς δε, ο ακόλουθος του Παύλου, κατέγραψεν εις βιβλίον το υπ' εκείνου κηρυσσόμενον ευαγγέλιον". Σε άλλο σημείο, ο Ευσέβιος αναφέρει σχετικά, "Ο δε Λουκάς, καταγόμενος μεν από την Αντιόχειαν, ιατρός δε το επάγγελμα, συνεργασθείς επί μακρόν με τον Παύλον και συναναστραφείς τους άλλους Αποστόλους όχι παρέργως, μας άφησεν υποδείγματα της θεραραπευτικής των ψυχών, την οποίαν απέκτησεν από τούτους, εις δύο Θεόπνευστα βιβλία, ήτοι το Ευαγγέλιον το οποίον βεβαιώνει ότι συνέταξε συμφώνως προς όσα παρέδωσαν εις αυτόν οι εξ αρχής γενόμενοι αυτόπται και υπηρετάι του λόγου, τους οποίους, όπως λέγει, παρηκολούθησεν όλους από την αρχήν, και τας Πράξεις των Αποστόλων, τας οποίας συνέταξε παραλαβών όχι δι' ακοής αλλά δι' αυτοψίας".

Το Κατά Λουκάν Ευαγγέλιο είναι το τρίτο στην κατάταξη του Κανόνα της Καινής Διαθήκης. Το Ευαγγέλιό του παρίσταται συμβολικά

με τον μόσχο "προς έκφρασιν της θυσίας του Ιησού Χριστού". Διακρίνεται από τα άλλα Ευαγγέλια για την ακριβέστατη ιστορική τοποθέτηση των γεγονότων, αλλά και το γλωσσικό του χαρακτήρα. Ο Λουκάς ήταν φίλος με τον Θεόφιλο, στον οποίο εξιστορεί τα γεγονότα της επίγειας ζωής του Ιησού (Λουκ. 1,3).

Ο Λουκάς είναι ο συγγραφέας και των Πράξεων. Ισχυρές ενδείξεις που επιβεβαιώνουν την παράδοση αυτή, θεωρούνται, α) η μνημόνευση του ονόματος του Λουκά στις παύλειες επιστολές με τρόπο που δείχνει να είναι "χρησιμώτατος συνοδός" του Παύλου (Κολ. 4,14. Β' Τιμ. 4,11. Φιλημ. 24), β) η ομοιότητα γλώσσας και ύφους στα δύο έργα (στο Ευαγγέλιο και στις Πράξεις), γ) το σύνολο των λεγομένων "ημείς" εδαφίων (Πραξ. 16,10-17. 20,5-16. 21,1-17. 27,1-28) τα οποία, κατά γενική εκτίμηση, αποτελούν ένα είδος οδοιπορικού ημερολογίου σε α' πληθυντικό πρόσωπο, το οποίο διατηρούσε ο Λουκάς ως συνοδός του Παύλου, και άρα ως αυτόπτης μάρτυρας, στη δεύτερη και τρίτη περιοδεία του.

Ο Λουκάς γνώριζε πολύ καλά και τη ζωγραφική τέχνη. Μάλιστα σε αυτόν αποδίδονται οι πρώτες εικόνες της Θεοτόκου με τον Ιησού Χριστό βρέφος στην αγκαλιά της (μία υπάρχει μέχρι σήμερα στη Μονή του Μεγάλου Σπηλαίου), καθώς και αυτές των Αποστόλων Πέτρου και Παύλου. Παλαιά παράδοση, παρουσιάζει το Λουκά ως ζωγράφο αρκετών εικόνων της Θεοτόκου Μαρίας. Την παράδοση αυτή προϋποθέτει η ορθόδοξη υμνολογία κατά τον Μικρό Παρακλητικό Κανόνα προς τη Θεοτόκο, "Άλαλα τα χείλη των ασεβών, των μη προσκυνούντων την εικόνα σου την σεπτήν, την ιστορηθείσα υπό του Αποστόλου Λουκά ιερωτάτου, την οδηγήτριαν".

Τι απέγινε ο Λουκάς μετά το μαρτύριο του Παύλου, τον οποίο συνόδευσε μέχρι το τέλος της ζωής του (Β' Τιμ. 4,11) και πως ολοκλήρωσε το βίο του δεν είναι γνωστό. Η παράδοση εμφανίζεται αρκετά συγκεχυμένη. Θεωρείται πιθανό ότι ο ευαγγελιστής λόγω του διωγμού των χριστιανών, θα πρέπει να εγκατέλειψε τη Ρώμη. Ο Συμεών ο Μεταφραστής αναφέρει ότι ο Λουκάς, μετά τη Ρώμη μετακινήθηκε ανατολικά, διέσχισε τη Λιβύη και έφτασε στην Αίγυπτο, χειροτονήθηκε επίσκοπος στη Θηβαΐδα, όπου και πέθανε. Κατά τον Γαυδέντιο (4ος αι.), επίσκοπο της ιταλικής πόλης Βρέσκιας, ο Λουκάς έζησε στην Πάτρα. Σύμφωνα με την εκκλησιαστική παράδοση ο Λουκάς περιόδευσε στη Δαλματία, Ιταλία, Γαλλία, Μακεδονία, Αχαΐα, Βοιωτία κ.α.

Σύμφωνα με τον Γρηγόριο το Θεολόγο, ο Λουκάς συγκαταλέγεται μεταξύ των πρώτων μαρτύρων της Εκκλησίας. Σύμφωνα με τον αντιμαρκιωνιτικό πρόλογο, τον Ιερόνυμο και τον Συμεών Μεταφραστή, ο Λουκάς πέθανε στη Θήβα της Βοιωτίας σε ηλικία 84 ετών. Σύμφωνα με τον Ισίδωρο Σεβίλλης, ο ευαγγελιστής κοιμήθηκε στη Βιθυνία της

Μικράς Ασίας σε ηλικία 74 ετών, ενώ κατά τον Νικηφόρο Κάλλιστο, ο Λουκάς υπέστη μαρτυρικό θάνατο, αφού τον κρέμασαν σε ένα ελαιόδεντρο στην Έφεσο σε ηλικία 80 ετών

Το 357 μ.Χ., το ιερό λείψανό του μετακομίστηκε στην Κωνσταντινούπολη, στο ναό των Αγίων Αποστόλων. Τη μαρτυρία μας τη δίνουν ο Συμεών ο Μεταφραστής, ο Ισίδωρος Σεβίλλης και ο Ιερώνυμος, ο οποίος προσθέτει και την πληροφορία ότι η μεταφορά έγινε μαζί με τα οστά του Αποστόλου Ανδρέα. Η Ορθόδοξη Εκκλησία τιμάει τη μνήμη του Αποστόλου και Ευαγγελιστή Λουκά στις 18 Οκτωβρίου.

Άγιος Αρτέμιος ο Μεγαλομάρτυρας

Ο Άγιος Αρτέμιος ήταν διακεκριμένος πολιτικός του Βυζαντίου και ευσεβέστατος χριστιανός. Ο Μέγας Κωνσταντίνος, εκτιμώντας τα ηθικά και πολιτικά του χαρίσματα, του έδωσε το αξίωμα του πατρικίου και τον διόρισε Δούκα και Αυγουστάλιο της Αλεξανδρείας. Το 357 μ.Χ. πηγαίνει στην Πάτρα, κατ' εντολή του Αυτοκράτορα Κωνσταντίου, γιου του Μεγάλου Κωνσταντίνου, για να παραλάβει τα σεπτά λείψανα του Αγίου Ανδρέα και να τα ανακομίσει στον νεόκτιστο Ναό των Αγίων αποστόλων στην Κωνσταντινούπολη (3 Μαρτίου 357 μ.Χ.).

Κατά την διαμονή του στην Πάτρα και με την επίβλεψη του κατασκεύασε υδραγωγείο. Στρατοπεδευμένος στην περιοχή της Μονής Γηροκομείου ελεούσε και βοηθούσε πλήθος αναξιοπαθούντων και κυρίως γερόντων, γεγονός που δικαιολογεί την τοπωνυμία Γηροκομείο. Όταν, το 363 μ.Χ., ο Αρτέμιος άκουσε ότι ο Ιουλιανός ο Παραβάτης βασάνιζε τους χριστιανούς στην Αντιόχεια, ήλθαν στα χείλη του τα λόγια του ψαλμωδού Δαβίδ προς το Θεό: «Κύριε, πνεύματι ήγεμονικῶ στήριξόν με» (Ψαλμός Ν' (50), στ. 14). Κύριε, στήριξε με με σκέψεις σταθερές και θέληση ισχυρή, που να κυριαρχεί μέσα μου και να με κατευθύνει στην υπεράσπιση του αγαθού με θάρρος.

Πράγματι, ο Αρτέμιος, με τη δύναμη που του έδωσε ο Θεός, πήγε αμέσως στην Αντιόχεια και με παρρησία ήλεγξε ευθέως τον Ιουλιανό για τις παρανομίες του κατά των χριστιανών. Ο Ιουλιανός, που δεν περίμενε τέτοια στάση από αξιωματούχο, τον συνέλαβε και τον μαστίγωσε αλύπητα. Έπειτα του έσπασε τα κόκαλα με πέτρες, και τελικά τον αποκεφάλισε. Το Ιερό λείψανο του Αρτεμίου παρέλαβε κάποια διακόνισσα, η Αρίστη, που το μετέφερε στην Κωνσταντινούπολη, στο ναό του προφήτου Προδρόμου.